

BÜYÜK BİR EKSİĞİMİZ *

Prof. M. FUAD KÖPRÜLÜ

Ankara günden güne, yeni Türkiye'nin ilim ve sanat merkezi haline geliyor. Daha yıllarca evvel açılan Hukuk Fakültesinden sonra, türlü fakülteleriyle büyük bir Ziraat Enstitüsü, oldukça geniş ölçülü kadrosuyla Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kuruldu. Siyasal Bilgiler Okulu -eski Mülkiye Mektebi- Ankara'da yeni yapılan bina-sına getirildi.

Türk Tarih Kurumu ve Türk Dil Kurumu gibi iki büyük cemi-yet, yıllardanberi Ankara'da çalışmaktadır. Konservatuvar ve Ti-yatro Mektebi, Şehir Tiyatrosu gibi sanat müesseseleri de yavaş yavaş kurulmaktadır. Büyük bir Tıp Fakültesinin tesisi için de hararetle çalışıldığını biliyoruz.

Bütün bunlardan çıkan mâna şudur: "Yeni Türkiye'nin baş-şehri, yalnız siyaset ve idare bakımından değil, millî kültür bakımın-dan da, tam mânasiyle başşehir olmak azmindedir. Memleketi baştan başa saracak olan yeni ruh ve yeni kafa burada yoğurulacak, ATA-TÜRK rejiminin ideolojisi burada yapılacaktır. Bir kelime ile, Ankara, yalnız yeni Türk kültürünün en büyük kaynağı olmak ni-yetinde değil, mecburiyetindedir de!

İşte bu vaziyette bulunan Ankara'nın bugün için en büyük eksigi büyük bir millî kütüphanenin bulunmamasıdır. Gerçi, meselâ bundan on yıl evveline nisbetle, yukarıda saydığımız kültür ocakla-rının ayrı ayrı kütüphaneleri, sonra Halkevi Kütüphanesi, Büyük Millet Meclisi Kütüphanesi, azçok ihtiyacı karşılıyor. Lâkin, bir baş-şehir için, bir Üniversite şehri için, yeni Türkiye'nin kültür kaynağı olmak azminde bulunan bir merkez için, büyük bir millî kitapsaray ihtiyacını asla tatmin edemez.

Bize öyle bir millî kitapsaray lâzımdır ki, yalnız münevver halk değil, türlü ilim şubeleri üzerinde çalışan mütehassıslar orada bütün ihtiyaçlarını tatmin edebilsinler; kendi şubelerine ait bütün dünya neşriyatının en mühimlerini orada kolaylıkla bulabilsinler! Haki-

* Ülkü. Cilt: 10. Sayı: 60 (1938).

kati açıkça söylemekten çekinmeyelim: Genç Ankara değil, İmparatorluğun yüzlerce yıllık merkezi olan İstanbul bile hakikî ve geniş mânasıyla ilmî bir çalışma imkânını temin edecek umumî bir kütüphaneden mahrumdur. Yalnız, eski şark müslüman yazma eserleri bakımından yeryüzünde İstanbul'la mukayese edilebilecek ikinci bir şehir mevcut olmadığını söyleyebiliriz. Osmanlı İmparatorluğu'nun yükseliş zamanlarında, dedelerimizin, İstanbul'u bütün İslâm dünyasının en yüksek kültür merkezi haline getirdiklerini anlatmağa, bundan daha açık, daha katî bir delil olamaz. Tanzimattan Cumhuriyete kadar geçen zamanlarda ise, imparatorluk modern bir kütüphane ihtiyacını hiç duymamış, bu hususta en ufak bir adım olsun atmamıştır.

Kültür Bakanlığından, büyük bir sabırsızlıkla, bekliyoruz. Ankara Otobüs Garajının bulunduğu yerde, Türkiye'deki kültür inkılabının büyüklüğünü canlandıracak haşmetli bir sanat âbidesi şeklinde, bir Atatürk kitapsarayı kurmak için şimdiden hazırlıklara girişsin. Bu teşebbüste, en büyüğümüzden başlayarak, bütün Türk milleti kendisine yardımcı olacaktır.